

บทบาทของพระสงฆ์กับการรักษาสุขภาพ : กรณีศึกษาพระครูจันทคุณวัฒน์
วัดน้ำวน ตำบลบางเค็ด อำเภอมะนัง จังหวัดปทุมธานี

อภิสิทธิ์ นันทนาการ

เอก

บัณฑิตวิทยาลัย ม.มหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนารัฐบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. ๒๕๕๐

ISBN 974-589-161-4

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

๘พ

พ๖๕๘ ป

๒๕๕๐

Copyright by Mahidol University

3837305 LCRUM : สาขาวิชา พัฒนาชนบทศึกษา ; ศศ.ม. (พัฒนาชนบทศึกษา)

ศัพท์สำคัญ : หมอพระ/ ผู้ป่วย/ วิธีการรักษาโรค

พระมหาราชินี นันทวิสาร : บทบาทของพระสงฆ์กับการรักษาสุขภาพ : กรณีศึกษา พระครูจันทคุณวัฒน์ วัดน้ำวน ตำบลบางเคื่อ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี (THE ROLE OF THE SANGHA IN HEALTH:CARE A CASE STUDY OF PHRAKHRUCANTHAKHUNAWAT, WATNAMWON, BANG-DUE SUBDISTRICT, MUANG DISTRICT, PATHUMTHANI PROVINCE.) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ชงยุทธ บุราสิทธิ์, ศศ.บ., ศศ.ม., เรื่องเลข ป็นชื่อนชัตย, พท.บ., Ph.D., เสาวภา พรศิริพงษ์, ศศ.บ., สม.ม. ๒๖๓ หน้า.

ISBN 974-589-161-4

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเป็นมา บทบาทการรักษาสุขภาพและบทบาท ด้านอื่นๆ ของพระสงฆ์ที่เป็นหมอพระ ความสัมพันธ์ระหว่างหมอพระกับชุมชน และความคิดเห็น ของชาวบ้านในชุมชนและหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์กลายเป็นหมอพระเพราะอยู่ท่ามกลางผู้รู้วิชาแพทย์พื้นบ้าน และด้วยความสนใจของตนเอง มีบทบาทในการรักษาสุขภาพให้ผู้ป่วยทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน โดยปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยรักษากับหมอพระคือ ประสิทธิภาพของยาสมุนไพร และวิธีการรักษาโรค ของหมอพระ ที่ใช้วิธีแบบพุทธไสยศาสตร์แบบพื้นบ้าน ประกอบกับวิธีการแบบการแพทย์ แผนไทย เช่น การจับเส้น เป็นต้น ผู้ป่วยภายในส่วนมาก ใช้ยาของหมอพระรักษาประกอบกับ การรักษาของการแพทย์แผนใหม่ ส่วนผู้ป่วยภายนอก ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ต่างจังหวัด จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา มีอาชีพรับจ้าง มีรายได้น้อยเดือนละ ๖,๐๐๐ บาทขึ้นไป มาทำพิธีไสยศาสตร์ที่วัด กับรับยาไปรักษาเอง และพบว่า หมอพระกับชุมชนมีความสัมพันธ์และส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกัน และกัน กล่าวคือ สภาพชุมชนในอดีตที่เป็นสังคมชนบททำให้พระสงฆ์กลายเป็นหมอพระ ส่วนชาวบ้านพลอยได้รับประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและความภูมิใจที่หมอพระมีชื่อเสียง

ส่วนความคิดเห็นของชาวบ้านและเจ้าหน้าที่พบว่า ส่วนใหญ่ส่งเสริมสนับสนุนและ ให้การยอมรับหมอพระ พร้อมทั้งเห็นควรให้หมอพระได้รับการรับรองให้ถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเสนอให้หมอพระเลือกรักษาเฉพาะผู้ป่วยที่มีอาการไม่รุนแรง หรือได้รับการ รักษาเบื้องต้นจากแพทย์แผนใหม่ก่อน และให้ใช้วัดเป็นสถานที่ฟื้นฟูสุขภาพของผู้ป่วย โรคเรื้อรัง

3837305 LCRU/M : MAJOR : Rural Development Studies ; M.A. (Rural Development Studies)

KEY WORD : The doctor bhikkhu/ Patients/ Treatments of disease

PHRAMAHA THANEE NUNTAVISAN : THE ROLE OF THE SANGHA IN HEALTH CARE : A CASE STUDY OF PHRAKHRUCANTHAKHUNAWAT, WATNAMWON, BANG-DUE SUBDISTRICT, MUANG DISTRICT, PATHUMTHANI PROVINCE. THESIS ADVISOR : YONGYUTH BURASITH, M.A., RUENGDET PANKHUENKHAT, Ph.D., SAOWAPA PORN SIRIPONGSE, M.A. 263 p. ISBN 974-589-161-4

The purpose of this research is to study a doctor bhikkhu's biography, his role in health care to people and various roles, the relationship between him and community and villagers' and concerned officers' attitudes. Qualitative research is used as the methodology.

The study shows that a sangha becomes a doctor bhikkhu because of living with folk doctors and having an interest in folk medicine. He has a role in health care for both internal-patients and external-patients. Patients seek him because of the efficiency of his medicines made of herbs and folk treatments of diseases and his of Buddhist occult rituals and Thai traditional medicine such as massage. A large number of internal-patients take his medicines as supporting modern medicines. But external-patients who are low educated, earn income 6,000 B /month, living in rural areas seek him to do occult rituals and to take his medicines. On the other hand, the doctor bhikkhu and the community have a mutually supporting relationship ; that is, in the past rural areas caused the sangha become the doctor bhikkhu but villagers got economic benefits and were proud of his honor.

The most villagers' and concerned officers' attitudes encourage and accept the doctor bhikkhu's health services and suggest that he be accepted legally by government. However, some public health officers suggest that the doctor bhikkhu should treat patients treated by modern health service before and temples (Wats) be used as a convalescent hospitals for desperate patients.